

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
i stoip. pefti-vrsta
malloglas po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g Pri večjem g
naročilu papusa
izide ob 4 zjutraj
razen posredne in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.349
za inšerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Stresemannov namestnik

Oseminštirideset ur po smrti zunanjega ministra Gustava Stresemanna, ko nemški narod še niti ni izkazal zadnjih zemskih časti njemu, ki je domovini služil do zadnjega diha, sta že predsednik Hindenburg in državni kancler Müller rajnemu poskrbela naslednika v osebi Curtiusa, dosedanjega ministra za narodno gospodarstvo.

Hitrica, s katero se je imenovanje izvršilo, je toliko bolj pomembno, ker so nemške ministrske krize znano vedno dolge in zapletene. Tekma in ljubosumnost med strankami, katerim gre za ravnovesje in prestiž, zelo otežkočuje sporazumevanje. V sedanjem položaju bi otvoritev parlamentarne krize bila še posebno nevarna, ker ljudska stranka in centrum podpirata vladno le s precejšnjo rezervno. Razven tega je osebno stališče državnega kanclerja Müllerja v stranki omajano in so se v zadnjem času že čuli glasovi o njegovem nasledniku. Politični konglomerat je držala skupaj prav za prav osebnost rajnega Stresemanna, oziroma skupni vidiki na zunanjo politiko. Stranke, ki sestavljajo obstoječo vladno, so skrenole pacifistične in so v tem edine, da je treba »likvidirati vojno«. — Moralna sila velikega pokojnika je zginila, s tem pa je tudi že ogrožena homogenost vladne večine. Če bi se začela v takih okoliščinah parlamentarna pogajanja za Stresemannovo nasledstvo, bi težko šlo brez resnih pretresljajev.

Müller se je tej nevarnosti spretno izognil na ta način, da je predlagal predsedniku republike Curtiusa, ki naj začasno vodi resor zunanjega ministra. Tako bo ostalo vse nespremenjeno in ministrske kombinacije se odlože za poznejši čas, ko bo mogoče v normalnih razmerah o stvari razpravljati. Reichstag je preložen do 19. novembra, do tedaj pa se bodo stranke že mogle pogovoriti o Stresemannovem nasledstvu. Zaenkrat se med resnimi kandidati imenujejo od centra prelat dr. Kaas in dr. Marx, od socialistov pa Breitscheid. Z veliko verjetnostjo se more smatrati, da bo Curtius tako dolgo vodil posle zunanjega ministrstva, dokler ne bo ratificiran haaški sporazum in v tem dovršeno delo, započeto po Stresemannu.

Imenovanje Curtiusa na tako odgovorno mesto se gotovo ni izvedlo brez predhodnega pristanka odločujočih strank. Vidi se, da je vladi mnogo na tem ležeče, da se končno javno in čimprej uredi vprašanje reparacij, kakor jih je določila haaška konferenca. Akcija velenemcev pod Hugenbergovim vodstvom proti ureditvi reparacij je jako šibko odjeknila v političnem svetu in se more reči, da so nacionalisti v njo doživeli veliko blamažo. Le nekaj osamljenih frakcij in plačanih listov vodi boj proti Youngovemu načrtu, med tem ko vsa Nemčija v svojem življenjskem interesu smatra za potrebno, da se Dawesov načrt čimprej nadomesti z Youngovim. Kajti, ako bi haaški sporazum ne bil sprejet v parlamentu, potem se ne bi izvedla predčasna izpraznitev III. zone v Porenju in francosko nemško zblizanje bi še naprej ostalo odprto vprašanje. — Kaj takega pa si morejo želeli le prenapeti nacionalisti, ki v nesporazumu obeh narodov skušajo nepošteno profitirati na strankarskem vplivu in ki z brezumnim klincem po revanši brezvestno ogrožajo pomiritev Evrope.

Nemška odgovorna politika jim gotovo ne bo sledila. Določitev Curtiusa za Stresemannovega namestnika jasno kaže, da vlada hoče brezpogojno zasledovati isto politiko, kakor jo je započel, pa je ni mogel dovršiti umrli državnik. Curtius je namreč pristal iste politične stranke, kot Stresemann. V stranki je zastopanih one struje, ki je bila vedno za lojalno sodelovanje s strankami leve. Kot minister za narodno gospodarstvo je jako energično podpiral Stresemanna in mu je bil na haaški konferenci s svojim bogatim ekonomskim znanjem in praktičnim izkustvom najuspešnejša opora pri reparacijskih pogajanjih. Njegova navzočnost na Wilhelmstrasse v lastnosti zunanjega ministra se torej more smatrati kot garancija, da bo zastopal iste politične smernice, kakor so bile dane v Haagu. Za Nemčijo je v resnici to edina plodna politika. Izbira je bila torej jako srečna. Dober predznak je tudi to, da so Francozi Curtiusovo imenovanje sprejeli s simpatijami.

Po ratifikaciji haaškega sporazuma mnogi napovedujejo spremembo celokupne vlade. Težki boji okrog davčne reforme in socialnega zavarovanja so se polegeli le za silo, a bodo takoj zopet izbruhnili na dan. Zelo težko, da bi centrum sprejel socialistično davčno reformo. In ker je kabinet desnice z nacionalci na

Ustvaritev avtonomnih banovin

Izjava bivšega predsednika črnogorske vlade — Pozdravi iz vseh krajev države

Beograd, 7. oktobra. AA. Predsedništvu vlade dohajajo še vedno pozdravne brzojavke in čestitke k novemu nazivu države in njeni razdelitvi na banovine. Tekom današnjega dne je predsedništvo vlade prejelo čestitke iz Dubrovnika, Zagreba, Varaždina, Sušaka, Ptuja, Savskega Marovca, Bakarja, Velikega Bečkereka, Ogulina, Novija, Karlovca, Kastva, Aleksandrovega na otoku Krku, Trogirja, Sinja, Somborja, Subotice in drugih krajev države.

Beograd, 7. oktobra. AA. Jovan S. Plamenac, bivši predsednik črnogorske vlade, je dal poročevalcu »Avala« to-le izjavo: Proglasitev naše troedine kraljevine za enotno jugoslovensko narodno državo in ustanovitev avtonomnih banovin je kaj pomemben zgodovinski dogodek ne samo za naš narod v teh mejah, temveč tudi za vse ostale narode in države na Balkanu. S svojim velikim in dalekovidnim dejanjem je Nj. Vel. kralj pomagal do tega, da zmajajo v naši državi centripetalne sile. Z ustvaritvijo avtonomnih banovin je našemu narodu omogočen nagel in varen gospodarski in kulturni napredek. Po drugi strani pa se bo vrhovna državna uprava oprostila lokalnih pokrajinskih vprašanj, tako da se bo mogla lažje posvečati splošnim državnim in narodnim potrebam.

Zbornica za TOI je poslala kralju in preds. vlade sledeča brzojavna pozdrava:

Z velikim činom jasne modrosti uresničuje Vaše Veličanstvo jugoslovansko državno idejo in idejo narodne enakosti in edinstva, oživlja z ustanovitvijo Dravske banovine upravno združitev slovenskih krajev, polaga z uvedeno široko upravno dekoncentracijo temelj zdravemu narodnemu gospodarskemu kulturnemu razvoju in napredku. Ob tem velikem zgodovinskem mejniku prosi Zbornica za trgovino, obrt in industrijo, da sprejme Vaše Kraljevsko Veličanstvo radostne čestitke, iskreno zahvalo ter zagotovi zveste udanosti gospodarskih krogov slovenskih. — Zbornica za trgovino obrt in industrijo za Slovenijo v Ljubljani. — Predsednik Ivan Jelačin ml. — Generalni tajnik doktor Fran Windischer.

Venizelos v avdijenci pri kralju

Prijateljstvo med Jugoslavijo in Grčijo

Beograd, 7. oktobra. (AA) Predsednik grške vlade Venizelos je davi ob 9 odpotoval z avtomobilom v Topolo, kjer je bil sprejet v avdijenci od Nj. Vel. kralja. Po avdijenci je predsednik grške vlade odpotoval z avtomobilom v Mladenovac, kjer je vstopil v salonski voz, ki je bil priključen orijentnemu ekspresu, in od tod nadaljeval pot v Atene. V Mladenovcu so Venizelosa pričakovali njegovi grški spremljevalci Papadatos, Lambros in ostalo osebje njegove misije.

Beograd, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Potem, ko je predsednik grške vlade Venizelos razmotril s predstavniki naše zunanje politike mednarodni položaj in je grški državnik izmenjal z našimi merodajnimi krogi svoje misli, je danes ob 9.15 zapustil Beograd. Pred odhodom se je poslovil od grške kolonije v Beogradu, od grškega poslanstva ter naših oblasti. Pred odhodom je odšel v spremstvu

Kongres narodne ženske zveze v Splitu

Resolucija zahteva zakon o zaščiti dece in ženski inspektorat dela

Pozdrav kraljice Marije

Split, 7. okt. (Tel. Slov.) Včeraj popoldne se je nadaljeval kongres narodne ženske zveze. Na dnevnem redu so bili referati. O vzgoji dece je podala referat ga. dr. Božena Deželj iz Zagreba. Prikazala je dosedanje delo narodne ženske zveze v tem pravcu. Nato so zborovalke sprejele resolucijo, v kateri zahtevajo, da se v šolske učbenike uvrsti več primerov iz življenja

čelu v notranji in zunanji politiki docela nemogoč, ni izključeno, da prihodnja pomlad prinese Nemčiji nove volitve. Vse to so kombinacije za bodočnost. Trenutno je najvažnejše, da smrt Stresemannova ne bo imela za posledico ukinitve miroljubne politike, ki jo je vodil rajni in ne bo kompromitirala popolne in definitivne ureditve vojnih reparacij.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo za Slovenijo v Ljubljani prosi, da blagovolite sprejeti ob velikem zgodovinskem mejniku, kojega postavlja v naši zgodovini veliki čin svitile modrosti Njega Veličanstva Aleksandra Prvega viteškega kralja Jugoslavije, iskrene in radostne čestitke ter zagotovilo hvaležne udanosti gospodarskih krogov slovenskih. — Predsednik Ivan Jelačin ml. — Generalni tajnik doktor Fran Windischer.

Beograd, 7. oktobra. AA. Predsednik vlade general Peter Živković je prejel iz Mari-bora naslednjo brzojavko:

G. predsednik! Slovenci na severni meji naše ujedinjene domovine so navdušeno sprejeli vest o novi ureditvi naše domovine, ki bo garantirala konsolidacijo in napredek. Prosimo, da blagovolite obvestiti Nj. Vel. kralja, naj milostno sprejme izraze naše zvestobe in hvaležnosti. Živel naš kralj, živel naša Jugoslavija. Ivan Vesenjaj, minister v penziji.

Beograd, 7. oktobra. AA. Predsednik vlade general Živković je prejel od osrednjega odbora Narodne obrane naslednjo brzojavko: Povodom modrega državniškega dejanja Nj. Vel. kralja in nove državnoopravne preureditve Jugoslavije hiti Narodna obrana, da Vas gospod predsednik kot prvega sodealca Nj. Vel. kralja pri tem delu pozdravi in da Vam izreče svojo toplo hvaležnost.

Hrvatski Sokol kralju

Zagreb, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Hrvatski Sokol je ob novem zakonu o nazivu in razdelitvi države na banovine poslal Nj. Vel. kralju sledečo brzojavko: V imenu Hrvatskega Sokola v globoki vernosti in udanosti pozdravljam modro odločbo Vašega Veličanstva s proglasitvijo novega naziva in delitve naše zedinjene države na banovine. Izpolnjen je s tem san našega velikega Strossmayerja in številnih mislecev ter naroda hrvatskega v poteku zgodovine. Razdelitev države v nove upravne enote bo mnogo pripomogla k narodnemu blagostanju, pravemu cilju vsake politike. Bog naj živi Vaše Veličanstvo in slavni dom Karagjorgjevičev. — Dr. Nikola Hoffer, starešina.

Novelizacija zakona o notranji upravi

Beograd, 7. okt. (Tel. »Slov.«) Ker je zakon o razdelitvi državne na banovine nanovo uredil položaj visokih državnih funkcionarjev in ker se je prejšnji zakon o notranji upravi v glavnem naslanjal le na velika županstva, ki so sedaj ukinjena, je bila prva posledica, da se je pristopilo k novelizaciji zakona o notranji upravi. V glavnem je ta novelizacija gotova in bo bo novela k temu zakonu obsegala približno 20 paragrafov.

Sožalje predsednika naše vlade

Beograd, 7. okt. (AA.) Povodom smrti nemškega ministra zunanjih poslov sta bila med predsednikom nemške vlade dr. Hermannom Müllerjem in predsednikom ministrskega sveta generalom Petrom Živkovićem izmenjani naslednji brzojavki:

Nj. ekscelenci g. dr. Hermannu Müllerju, predsedniku vlade, Berlin. Pridružujem se obči tugi, ki jo je v Nemčiji izzvala toli nepričakovana smrt g. dr. Stresemanna, čegar zasluge ni mogoče dovelj globoko oceniti. Prosim Vašo ekscelenco, da prejme moje toplo sožalje. — General Peter Živković, predsednik ministrskega sveta.

Nj. ekscelenci generalu Petru Živkoviću, predsedniku vlade, Beograd. Za izraze iskrenega sožalja povodom smrti nemškega ministra zunanjih poslov dr. Stresemanna izrekam Vaši ekscelenci svojo globoko zahvalo. — Dr. Hermann Müller, predsednik vlade.

Zračna zveza Belgrad - Zagreb - Dunaj

Zagreb, 7. okt. (Tel. »Slov.«) V sredo se začne zrakoplovni promet med našo državo in Dunajem. Letala bodo letela vsak dan, izvzemši nedelje. Vozni red bo: odhod iz Belgrada ob 10.30, prihod v Zagreb ob 13.20, odhod iz Zagreba ob 13.35, prihod v Gradec ob 14.45, odhod iz Gradaa ob 15.15, prihod na Dunaj ob 16.45; odhod z Dunaja ob 7.30, prihod v Gradec ob 8.45, odhod iz Gradaa ob 9, prihod v Zagreb 10.10, odhod iz Zagreba ob 10.40, prihod v Belgrad ob 13.20. Vozne cene so: Iz Belgrada na Dunaj 1240 Din, iz Zagreba na Dunaj 720, iz Gradaa do Dunaja 320 dinarjev.

Lekarniški kongres

Split, 7. okt. Snoči je končal kongres lekarnarjev svoje delo, kakor je bil danes kongre zaključen. Lekarnarji so preračevali novi zakon in so poslali ministru za socialno politiko in narodno zdravje svoje pripombe ter želje sprememb v nekaterih delih novega zakona: Kongres je nato poslal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju, predsedniku vlade in resornemu ministru dr. Drinkoviću.

Belgrajske vesti

7. oktobra.

Pravoslavni verski profesorji bodo prevedeni po novem zakonu o srednjih šolah in bodo na podlagi novega zakona tudi urejene njihove plače. Pravoslavni episkopat in vrhovni muftija sta vložila ponovno na prosvetno ministrstvo spomenico, v kateri zahtevata, da se oddelek za verske šole, ki se nahaja pod ministrstvom za prosveto, vrne nazaj ministrstvu pravde kot resornemu ministrstvu za verske zadeve.

Arhierejski sabor se sestane 15. t. m. v Karloveih. Na dnevnem redu bo vprašanje cerkvene ustave. Tekom današnjega dne je izvršilni odbor o tem razpravljajal in zbral material.

Pravoslavni bogoslovje sv. Save se preseli iz Sremskih Karlovcev v Beograd.

Radi pritožbe Puniše Račića na razsodbo belgrajskega sodišča je odposlalo belgrajsko sodišče vse akte apelacijskemu sodišču v nadaljnje postopanje.

Ministrske plače se bodo v kratkem uredile na novo, in sicer je to v zvezi z novim zakonom o razdelitvi države na banovine.

Šef prometnega ministrstva v osebni stroki je postal inž. Jovanović iz Banje luke.

Za ekonomo notranjega ministrstva je imenovan bivši uradnik velikega županstva v Mari-boru Donaj.

Na Slieme bodo izpeljali žično železnico. Stroški bodo znašali 6 do 7 milj. dinarjev.

Angleška eskadra 4 rušilcev je dospela v Split.

Želje in zahteve profesorjev

Veliki Bečkerek, 7. okt. (Tel. Slov.) Danes se je tu nadaljeval in končal kongres professorskega društva. Na koncu zborovanja so sprejeli 15 resolucij. V prvi ugotavljajo profesorji, da se mora centralni odbor kljub temu, da je že sprejet zakon o osnovnih šolah, o učiteljskih, strokovnih in srednjih šolah ter učbenikih, brigati za to, da bo učni načrt in šolski program čim bolj v skladu s principi professorskega društva, da mora skrbeti za to, da bodo šolske zgradbe, v kolikor ne odgovarjajo higienskim zahtevam, popravljene, da naj se zgradi dovolj novih šol, ki naj v vsakem pogledu odgovarjajo zahtevam novega srednješolskega zakona.

V drugi resoluciji nalagajo profesorji osrednjemu odboru, naj stopi v čim ožjo zvezo z drugimi sličnimi društvi iz inozemstva, da se eventuelno sklene zveza professorskih društev slovenskih držav.

V tretji resoluciji priporočajo zborovalci glavnemu odboru, naj skrbno stoji na straži, da bo professorski ugled izven šole in v njej stal vedno na višini.

V četrti resoluciji nalagajo profesorji glavnemu odboru svojega društva za izdajo pravilnika k zakonu o srednjih šolah in sodelovanje pri sestavi učnega načrta srednjih šol.

V peti resoluciji nalagajo osrednjemu odboru, da skupno s prosvetnim ministrstvom, kot je to predvideno v novem zakonu, določa smernice za vzgojo srednješolske mladine s strani profesorjev ne samo v šoli, ampak tudi izven nje.

Dalje zahtevajo v šesti resoluciji, da se vprašanje o dohodkih srednješolskih moči in strokovnih učiteljev v ministrstvu reši čimprej in to potom zakona, uredbe ali na kak drug način, kakor je določeno v zakonu o srednjih šolah.

V sedmi resoluciji prosijo zborovalci prosvetno ministrstvo, da se profesorjem, ki so bili vpokojeni, ne da bi dokončali polnih pokojninskih let, dali dohodki po novem zakonu.

Kongres nadalje prosi prosvetno ministrstvo, da na podlagi mišljenja professorskega sveta, ki ga je osvojilo tudi že ministrstvo in s katerim se regulira položaj bivših ruskih profesorjev, da se to mišljenje konkretizira bodisi z zakonom ali z uredbo ter se ruske učne moči prevedejo na novi zakon, tako da bi imeli ruski šolniki iste pravice kot jih imajo naši profesorji.

V deveti resoluciji zahtevajo profesorji od glavnega odbora, da se briga za to, da se dolgovski prosvetnega ministrstva napram srednješolskim učnim močem glede honorarnih ur od meseca aprila do sedaj, ko je stopil novi zakon v veljavo, čim prej izplačajo.

V deseti resoluciji zahtevajo, da se v gimnazijah, kjer je le mogoče, izvede že prej določeni učni načrt.

V enajsti resoluciji prosijo kongres prosvetno ministrstvo, da se stenografija v srednjih šolah in živi jeziki na klasičnih gimnazijah dopuste kot fakultativni predmeti, ako se javi zadostno število učencev.

V dvanajsti resoluciji nalagajo glavnemu upravni, da skrbi za to, da glavni prosvetni svet čim prej izda določbe o nadaljnji uporabi onih učbenikov, katerim je potekla štiriletna doba uporabe.

V trinajsti resoluciji nalagajo osrednjemu odboru, da se čimprej reši vprašanje šolske nomenklature v zvezi z zakonom o učbenikih.

V štirinajsti resoluciji nalagajo osrednjemu odboru, da po pravilniku uvede novo ime in nova pravila professorskega društva.

Nadalje je bila sprejeta resolucija, da naj se začne z zbiranjem fonda za dom professorskega društva v Beogradu.

Končno je kongres sklenil, da se bo vršil X. jubilejni kongres drugo leto v Beogradu in da se ob tej priliki položi temeljni kamen novega doma.

Nato so sledili še referati, in sicer je referirala profesorica Milica Bogdanović iz Zagreba o koedukaciji in profesor dr. Krstić o psiholoških predavanjih na srednjih šolah.

Nato je bil kongres zaključen in se je otvorila seja pomožne kreditne zadruge professorskega društva. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da se je imovina te zadruge v zadnjem letu povečala za 327.166 Din, tako, da znaša sedaj 1.599.143,19 Din. Nato so bila vsa zborovanja professorskega društva zaključena in so se zborovalci razšli. Slovenski profesorji so se preko Beograda vrnili nazaj v svojo domovino.

Težak položaj Bolgarije

Sofija, 7. okt. (AA.) Bolgarska brzojavna agencija poroča: Konferenca predstavnikov bolgarskih trgovskih in industrijskih zbornic, ki se je včeraj sestala v Sofiji, je pretresala žalostno stanje bolgarskih financ in ugotovila, da prebivalstvo gladije in da je finančna kriza dosegla vrhunec. V svoji resoluciji poziva vlado, naj predoči inozemstvu pravo sliko razmer na Bolgarskem ter doseže ali popolno črtanje reparacij ali pa ponoven moratorij za 20 do 30 let. Ob enem apelira na vlado, naj ona apelira na vest sveta, da bi zmagovalne države postopale s premagano Bolgarijo humanost.

Novi patriarh

Atene, 7. okt. (Tel. Slov.) Grški sinod je danes dopoldne soglasno izvolil metropolit Photiosa za naslednika umrlega patriarha Basiliosa. Novo izvoljeni patriarh je star 55 let in je dovršil svoje študije v Münchenu in Lausanne-u.

Nova velika bančna tvorba na Dunaju

Creditanstalt prevzema Bodencreditanstalt, ki je zašel v težkoče

Veliko povečanje sredstev Creditanstalta

Dunaj, 7. okt. (Tel. Slov.) Po težkih pogajanjih je prišlo v soboto pozno ponoči do fuzije bank Creditanstalt in Bodencreditanstalt. Pri sklepanju sta osebno sodelovala zvezni kancler dr. Schober in predsednik Creditanstalta Louis Rothschild. Po opravljenih govornih formalnostih bo torej Creditanstalt prevzel Bodencreditanstalt. Za to se bo za štiri akcije Bodencreditanstalta dajala samo po ena akcija Creditanstalta. Creditanstalt bo zvišala svojo delniško glavnico. Nove akcije bo razpisal poseben mednarodni konzorcij s sodelovanjem Rothschildove banke. Predsednik Sieghart izstopi iz vodstva Bodencreditanstalta. Zastopstva vseh ravnateljev tega zavoda in podjetij njegovega koncerna se bodo s posebnim proglasom proglasila za neveljavna. Od 800 namoščenec jih bo 300 reduciranih. Ze sklenjena pogodba določa, da se bodo posestnikom vložnih knjižic ali blagajniških izkaznic na zahtevo dotični zneski izplačevali pri blagajni Bodencreditanstalta pod vodstvom Creditanstalta. Isto velja tudi za efektne depoje. Da se prepreči katastrofalen padec tečaja, je finančno ministrstvo danes sistiralo trgovino je delnicami Bodencreditanstalta (zadnji tečaj 94 šilingov).

Preprečen polom Bodencredita

Propad Bodencreditanstalta, katerega gospodarske in politične posledice so kljub rešilni pomoči Creditanstalta nepregledne, je jasno razkril položaj Avstrije. Ta fuzija, ki se je izvršila povsem nenadno preko noči z največjim pritiskom vlade, ima preprečiti polom Bodencreditanstalta. Za Creditanstalt je bilo potrebno, da prepreči splošno katastrofo, stavila in dosegla pa je trde pogoje. Smatrati je za jasno priznanje poloma, če se 100.000 delnic Bodencredita z nominalno vrednostjo po 50 šilingov zamenja za 275.000 delnic Creditanstalta po nominalni vrednosti 40 šilingov, pri čemer je pomisliti, da je kurzna vrednost delnic Creditanstalta do zadnjih dni znašala skoro 100 šilingov, da je kurzna vrednost delnic Creditanstalta znašala po 52 šilingov ter da je Bodencreditanstalt izplačevala v zadnjih letih dividendo po 15%. Creditanstalt pa po 10%. Razmerje zamenjave 4:1 pa se za delničarje Bodencreditanstalta poslabša še s tem, da se glavnica Creditanstalta zviša, s čimer se znatno zviša skupno število njegovih delnic. Delničarji dobijo sedaj samo sedmimo svoje dosegane posestne vrednosti. Skoro polovica vseh debitorjev Bodencredita so dubioza. Prizadeta je tudi Narodna banka, ki je v velikem številu prevzela menične terjatve Bodencreditanstalta. Čuje se, da bodo zadolžene industrije koncerna pri odplačevanju teh obveznosti dobile olajšave. To more pomeniti samo, da Narodna banka ne bo uveljavljala svojih meničnih terjatev, kar bo storila najbrže samo proti jamstvu vlade. Te menične obveznosti se cenijo na 60 do 80 milijonov šilingov. Kot direktna izguba vlade v višini 10 milijonov šilingov prihaja v poštev še manjša vrednost okoli 200.000 delnic Bodencreditanstalta, ki jih je svoječasno dobila Poštna hranilnica za delnice Unionbanke. Upati pa je, da koncentracija bank na široki podlagi mednarodnega sindikata, ki ga bo vodil Rothschild, tudi lahko koristi avstrijskemu gospodarstvu in kreditu.

Smrt člana regentskega sveta Buzdugana

Ministrski svet prevzel eksekutivno oblast — Novega regenta izvoli parlament

Bukarešt, 7. oktobra. (Tel. Slov.) Član regentskega sveta Buzdugan je umrl danes ob 7 zjutraj v starosti 63 let. Takoj so se v stanovanju zbrali ostali člani regentskega sveta in člani vlade. Buzdugan je bil pred svojo izvolitvijo za člana regentskega sveta prvi predsednik vrhovnega kasacijskega sodišča. Bil je tudi intimen prijatelj Maniu-a in je najbrže največ pripomogel k temu, da je Maniu dobil nalog za sestavo kabineta. Ko se je včeraj zdravstveno stanje zelo poslabšalo, sta ostala dva regenta pozvala Mania k sebi in se z njim posvetovala o formalnostih, ki bi bile potrebne v tem primeru vlada po ustavi prevzela predprave krone, ker bi regentski svet ne bil polnoštevilčen in ne bi mogel vršiti svojih funkcij. Po smrti Buzdugana je v uradnem listu takoj izšla naredba vlade, s katero prehajajo eksekutivna oblast in predprave krone na ministrski svet. Z drugo naredbo se sklicuje parlament k zasedanju z dnevnim redom: volitev tretjega člana regentskega sveta. Ministrski svet je danes na dveurni seji sklenil, da po čl. 88 ustave prevzame kraljeve pravice ter da se zakonodajno telo skliče na sredo ob 10 dopoldne k volitvi tretjega regenta na skupni seji kot narodni skupščini. Princ Nikolaj in patriarh Miron Cristea ostane še nadalje v regentskem svetu. Maniu je izjavil vašemu dopisniku, da o osebi novega člana regentskega sveta ne more ničesar reči, ker ima samo parlament pravico, postaviti predloge. Ministrski svet je določil, da bo pogreb Buzdugana v sredo popoldne ob 4.

Vtis na Dunaju

Ves Dunaj, tudi nebančni in neborzni svet je pod vtisom te fuzije. Pred borzo so se pred začetkom uradnega prometa zbirale razburjene skupine. Najprej ni bilo sploh nobenih kurznihih notiranj. Pozneje se je položaj pomiril, ker se je doznalo, da se vršijo dvigi pri blagajnah Creditanstalta brez težkoč. Banka je preskrbela vse, da se zadovoljijo vsi vlagatelji.

Izgube Bodencredita

Glavno se očita vodstvu Bodencreditanstalta, da se ni znala preurediti v novih razmerah. Delala je še vedno, kakor pred vojno, kakor velebanka, dasi je v resnici predstavljala samo še srednjemočno banko. To se očita tudi predsedniku avstrijske narodne banke dr. Reischu, ki je bil prej tudi ravnatelj Bodencredita in je imel ozke trgovske zveze s predsednikom Sieghartom. Očita se mu, da je še koncem septembra v brzojavki, poslani Agence économique et financière v Parizu jamčil s svojim imenom za to, da so vse vesti o poslabšanju položaja Bodencredita neosnovane.

Sedaj uradno sporočene težkoče Bodencredita mečejo slabo luč na težki položaj avstrijskega gospodarstva. Vse banke trpijo več ali manj radi nemobilnih industrijskih kreditov. Težavno preusmerjenje in gospodarska prenovitev so vse industrije zadolžile pri bankah, ker so krediti izredno dragi.

Celo najboljše tovarne so morale pred zadnjim zvišanjem diskontne mere plačevati okoli 14%-ne obresti. Zato so se posamezne družbe močno prezadlužile in vračilo kreditov z naraslimi obrestmi je postajalo vedno težje. Te razmere so posebno težko učinkovale na Bodencreditanstalt, ker je preusmeritev tovarne v Steyru, ki so bile prej v glavnem urejene za izdelavo orožja, pozneje pa so se preuredile v tovarno avtomobilov, zahtevala izredno visoka sredstva, ne da bi zvišanje izvoza, na katero se je s tem upalo, moglo dovesti do gotove izravnave. Ravno tako je nelikvidnost drugih podjetij, spadajočih k Bodencreditu, slabo vplivala tudi v inozemstvu. K temu je prišel še velik padec delnic avstrijskih Siemens-tovarn. Večje zgube je imela banka tudi pri Warchalowski-tovarnah, ki so se končno združile s tovarno za lokomotive Steg. Mnogo se je govorilo svoječasno tudi o nesrečni transakciji s prodajo delnic petrolejske družbe Fanto. V predborzi so se ponujale delnice Bodencreditanstalta po 20 šilingov in celo po 15. Čuje se, da so različni trdker v zadnjih dneh dobile večje množine akcij, katere skušajo sedaj oddati z dobičkom. Delnice tovarne v Steyru in Narodne banke so bile oddane v čekovni promet, da se prepreči skok na trgu. Na borzi se je govorilo, da bo predsednik narodne banke dr. Reisch odstopil, kar pa se do sedaj ne potrjuje.

Znižanje glavnice Creditanstalt.

Dunaj, 7. okt. (Tel. Slov.) Da se izvede fuzija, namerava Creditanstalt svojo glavnico zelo zvišati, in sicer za okoli 40 do 50 milj. šilingov. Pri prevzemu novih akcij se bodo v okviru sindikata, ki ga bo ustanovil Rothschild, udeležile tudi druge velike skupine delničarjev, posebno banka Schröder v Londonu in Morgan. (Dosedanja glavnica 85 milj. šilingov.)

Pred državnim sodiščem

Beograd, 7. oktobra. AA. Pred državnim sodiščem za zaščito države se je davi začela razprava proti Ljubomiru Doliću, študentu filozofije v Zagrebu, rodom iz Dolnjega Vakufa, srez Fojnice v Bosni, in proti Katnici Svitani, tipografski delavki iz Zagreba, rodom iz Fojnice v Bosni. V obtožnici, ki jo zagovarja ložitelj državnega sodišča za zaščito države dr. Dobrič, ss obtožuje Ljubomir Dolič, da je s pomočjo šapirografa izdeloval letake komunistične vsebine. Katnica Svitani pa je obtožena, da mu je pri tem pomagala. Letaki, ki sta jih skupno izgotavljala, so bili razširjeni po Zagrebu januarja in februarja meseca letošnjega leta. Vrh tega se obtožuje Dolič tudi za to, da je nekaj časa bival v Zenici v Bosni zaradi komunistične propagande, in da je stopil v stike s takimi najhujšimi komunističnimi celicami. Končno je obtožen še radi tega, ker se je v Zagrebu prijavil policiji pod napačnim imenom mSvetozarja Kaludjerčiča. Sodnemu senatu predseduje podpredsednik državnega sodišča za zaščito države g. dr. Ogorelica. Po govoru, s katerim je državni tožitelj utemeljeval obtožnico, sta govorila obtožena. Oba zanikata, da bi bila kriva in zavračata obtožnico v celoti. Šapirograf in osale potrebščine za izgotavljanje letakov odklanjata kot svoje. Ravno tako zanikata, da bi bilo njuno gradivo, ki so ga našli pri obeh. Za osebe, ki ju obremenjujejo s svojimi izjavami, trdita, da jih sploh ne poznata. Za tem se je prešlo na čitanje spisov. To je trajalo do 12.50, nakar je predsednik senata prekinil razpravo in nadaljevanje napovedal za popoldne ob 15.50.

Beograd, 7. oktobra. AA. Popoldne ob 16 se je nadaljeval razprava proti dijaku Ljubomiru Doliću in tipografski delavki Katnici Svitani, ki sta obtožena po čl. 1, točka 1 zakona o zaščiti države. Najprvo so se čitali akti preiskovalnih oblasti. Med drugim je bil prečitan lastnoročno napisan proglas, ki ga je sestavil obtoženi Dolič. Obtoženec se je branil s tem, da je to prepis iz nemške revije, da bi se na ta način informiral o komunistični teoriji in da ta njegov spis sploh ni bil namenjen propagandi ali javnosti. Nato se je nadaljevalo čitanje aktov. Razprava se bo nadaljevala jutri popoldne.

Atentat na Vajdo Vojvodo - komunistično delo

Bukarešta, 7. oktobra. AA. Atentator Goldenberg, ki je skušal izvršiti atentat na notranjega ministra Vajdo Vojvodo, je priznal vse. Po njegovem priznanju je zapletenih v atentat 5 komunistov iz Jasija, po čijih nalogu je odšel v Bukarešto, da izvrši dani nalog in ubije ministra notranjih del. Policija je na podlagi njegovih podatkov aretirala 4 zarotnike, peti pa je pravočasno pobegnil. Atentatorji so bili odvedeni v Bukarešto. En atentator je čevljar, drugi je tipograf, tretji atentator je brez poklica, četrti pa je neka šivilja.

Zadnja poročila

Angleško-ameriški sporazum

Newyork, 7. okt. (Tel. Slov.) Macdonald in Hoover sta se danes vrnila v Washington in izjavila zaslopnikom listov: »Razgovorila sva se o vseh uradnih vprašanjih, ki bi mogla dati povod za trenje med drugimi državami. Pri tem sva dosegla že precejšnje uspehe. Razgovori se bodo nadaljevali. Državni podtajnik Stimson je pri tem še pripomnil, da je obseg vprašanj ostal omejen samo na vprašanja razorožitve v širšem smislu.

Konferenca petih

London, 7. okt. (Tel. Slov.) Tekom današnjega dne sg bila razposlana uradna vabila na konferenco za razorožitev na morju. Oficialno besedilo se bo objavilo pojutrišnjem v Londonu, Parizu in Rimu ter Tokiu.

Francoska letalca najdena

Pariz, 7. okt. (Tel. Slov.) Francoska letalca Coste in de Belances, o katerih ni bilo nobenih vesti, odkar sta odletela, sta sedaj javila svoj prvi življenjski znak. Francoski konzul v Mukdenu je prejel brzojavko od Costeja da je s svojim aparatom 29. septembra pristal pri vasi Cikar.

K fuziji Creditanstalta in Bodencreditanstalta

Dunaj, 7. okt. (Tel. Slov.) Za sedaj se demantirajo vesti, da bo predsednik avstrijske narodne banke dr. Reisch odložil svoje mesto. V četrtek bo seja upravnega sveta Creditanstalta, na katero bodo prišli tudi zastopniki angleških interesov, posebno zavarovalne družbe »Prudential«. Glavnica Creditanstalta se bo predvidoma zvišala za 35 do 40 milj. šilingov.

Dunaj, 7. okt. (Tel. Slov.) Kakor se uradno poroča, so pogajanja za fuzijo med Bodencreditanstaltom in Creditanstaltom danes ugodno napredovala. Odločilna seja pa bo šele v četrtek.

Dunajska vremenska napoved: Nekoliko bolj oblačno, sicer pa še malo izpremembe vremenskega značaja.